

A TESTTÉ LETT IGE ISTENIVÉ TESZ BENNÜNKET

Tudjuk, hogy az Ige a Szent Szűztől testet öltött, s a régi emberi természetet új módon vette magára. Azt is tudjuk, hogy mint ember ugyanabból az anyagból volt, mint mi, mert ha nem abból lett volna, hiába parancsolta volna, hogy kövessük őt, mint Mesterünket. Ha ugyanis az az ember más valóságú lett volna, miért parancsolhatna hasonló dolgokat nekem, aki gyengének születtem, és ez hogyan is volna jó és igazságos?

gondoljuk, mint amilyenek mi vagyunk, vállalta a fáradalmakat, akarta, hogy éhezzen, a szomszóságot nem utasította el; szüksége volt az éjszakai pihenésre, nem menekült a szenvedéstől, alávetette magát a halál törvényének, kinyilvánította feltámadását, hogy emberi mi-voltát mindenben élénk állítsa azért, hogy te, szenvedő ember, ne veszítsd el bátorságodat, hanem – ha embernek vallod magadat – várakozz arra, amit az Isten állított eléd.

Hogy ne valami egészen más lénynek

Szent Hippolytus

EGYHÁZI, ISKOLAI KISKÖNYVTÁRAK RÉGI/MUZEÁLIS GYŰJTEMÉNYEINEK ÁLLOMÁNYVÉDELME BESZÁMOLÓ

A 25 éves *Pro Bibliotheca Antiqua Baksayana* Alapítvány 2016. szeptember 30-án jubileumi emlékülést és szakmai konferenciát rendezett Kunszentmiklóson, az Öreggimnázium gyülekezeti termében. A konferencián részt vett és felszólalt dr. Hoppál Péter, az EMMI államtitkára.

A jubileumi emlékülést az alapítvány elnöke, dr. Baski Imre nyitotta meg, majd Pintér Gyula lelkész-elnök köszöntötte az egybegyűlteket. Ezután Balogh Mihály, az Országos Pedagógiai

Könyvtár és Múzeum nyugalmazott főigazgatója, a kuratórium titkára, a konferencia szellemi atyja, rendezője és levezető elnöke ismertette az alapítvány történetét és bemutatta az ünnepre megjelent könyvtár- és alapítványtörténeti kötetet. Baráth Julianna, az alapítvány társelnöke e könyvvel és jubileumi emléklappal köszöntötte meg az alapítók, kurátorok, segítők munkáját.

Rövid szünet után dr. Hoppál Péter előadásával kezdődött a konferencia. A muzeális könyvtárak,

és különösen a könyvtári állományvédelem jövőjét vázolta fel az EMMI olvasatában, három fő „csapásirányt” kijelölve. Egyik a törvényi szabályozás korszerűsítése: a 2005-ben megjelent törvénymódosítás (1997. évi CXL. törvény) után 2016-ban további módosítások lépnek hatályba a muzeális dokumentumok nyilvántartásáról. Második a finanszírozás: a kormány az utóbbi években jelentősen megemelte az egyházi közgyűjtemények támogatásának összegét. A harmadik az OSZK teljes körű megújítása.

Ásványi Ilona, a Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár helyettes igazgatója, az Egyházi Könyvtárak Egyesülésének elnöke is beszélt a finanszírozásról. Állományvédelmi trendek, feladatok és források az egyházi könyvtárakban című, nagyívű előadásában, valamint átfogó képet adott az egyházi könyvtárak rendszerváltás előtti és utáni helyzetéről, az EKE történetéről, az összefogás és érdekképviselő eredményeiről. 2005-ben egy EKE-felmérés összegzését követően minisztériumi pályázat keretében sok könyvtár juthatott korszerű állományvédelmi eszközökhöz. Az elnökszöveg idei megismételt felmérésének eredménye: annak ellenére, hogy 2013 óta az NKA pályázataiból nagyrészt kizárták a könyvtárakat, szinte mindenütt mutatkozik fejlődés. Ennek mértéke nemcsak a könyvtár történeti jelentőségétől függ, hanem attól is, mennyire tekintélyes a fenntartó, és mennyire agilis a könyvtár vezetője. Ő emlékeztette a jelenlevőket arra is, hogy éppen Szent Jeromos emléknapiján gyűltünk össze és a könyvtárosok védőszentjének áldását kérte a konferenciára.

A dr. Fogarasi Zsuzsa igazgató (Ráday Múzeum, Kecskemét) előadásában bemutatott intézmény jól példázza az Ásványi Ilona által is említett egyházi sajátosságot: a könyvtár, levéltár és múzeum hármasságát. A Ráday Gyűjteménynek még külön jellemzője, hogy mindez két helyszínen található, Budapesten és Kecskeméten. A Dr. Berecz Ágnes főigazgatóval (Ráday Gyűjtemény, Budapest) együtt írt előadás (Állományvédelmi

feladatok és megoldások a Dunamelléken) könyvtári részéből fontos megjegyezni, hogy a szigorú szolgáltatási és kutatási protokoll is az állományvédelem része, és hogy a műemléki környezetbe beavatkozva (üvegfalat építve a polcok elé) a látogatóktól megvédhető a könyv, ám a megemelkedett hőmérséklet újabb veszélyforrás. A múzeumvezető irigylésre méltó eredményekről számolt be. Egy TIOP-pályázatnak köszönhetően saját restaurátor- és ötvösműhely szolgálja a múzeum és az egyházkerület gyűlekezeteinek műtárgyvédelmét, fenntartói és NKA-támogatással pedig digitális nyilvántartó adatbázis épül, s hamarosan indul az újabb projekt: a Kunszentmiklóssal is közös vallásturisztikai pályázat, Reformatour – alföldi református csillagtúra néven.

Dr. Keveházi Katalin főigazgató, a MOKKA Egyesület elnöke (SZTE Klebelsberg Könyvtár) szerint „...az állományvédelem a katalógussal kezdődik, tehát „a’ könyveknek ... lajstromozása kívántatik”. A téma csak első hallásra kakuksztó, valóban az az első, hogy tudjuk, mit kell védeni. A címben idézett Toldy Ferenc óta nem változott a könyvtár feladata – ami nincs feldolgozva, az nem szolgáltatható, tehát nem része a kulturális örökségnek. Ma már nemcsak erkölcsi, hanem törvényi kötelesség a muzeális dokumentumok bejelentése az MKD Ny-be. A szabályos leírások támogatója a MOKKA-R, az Eruditio és a Lectio adatbázis, ezen belül a régi magyarországi nyomdahelyek és szerzők adatbázisa.

Keveházi Katalin azzal zárta előadását: jó olyan helyen beszélni minderről, ahol példaértékű a feldolgozás. (Hozzátenném: is. Az állományvédelem is. A műemléki környezet megóvása is.)

Mindezekre bizonyosság Kisari Ottilia, a Bak-say Sándor Református Gimnázium és Általános Iskola könyvtárostánára, aki vázolta a könyvtár történetét, bemutatta a legértékesebb illetve legérdekesebb könyveket, a 25 éve tervszerűen folyó állományvédelmi munka szakaszait, az

alapítvány jelentőségét. – Kisari Ottilia 30 éve tért vissza iskolájába könyvtárosként dolgozni és matematikát tanítani. Feladatait mindvégig kiemelkedően látta el: matekos tanítványai versenyeket nyertek, megújult a diákkönyvtár és a muzeális gyűjtemény, s ami a legfontosabb: a gyerekek szeretik és használják a könyvtárat.

Szőkefalvi-Nagy Erzsébet könyvtárnok (Szeged) előadásának nemcsak a címe volt meglepő – Az idős bölcs ráncai szépek – hanem a tartalma is. Szembeszállva az eddig elhangzottakkal kijelentette, hogy a restaurált könyv kiváló műremek, nagyszerű kiállítási darab, de csak ennyi. Mert az öreg, használt könyvnek arca van, lelke van. Ha egy könyvnek megvannak a ráncai, nagyobb tiszteletet kelt, mintha botoxoznák! Számtalan képpel illusztrálva állítását megismételte az államtitkár úr szavait: a könyvtári gyűjtemény a nemzeti közvagyon része, annak megfelelő bánásmódot érdemel.

Violáné Bakonyi Ibolya könyvtárostánár (Csokonai Vitéz Mihály Református Gimnázium, Általános Iskola és Kollégium, Csurgó) két okot talált arra, miért éppen a messzi Somogy délnyugati részén levő csurgói gimnázium szerepel a kis egyházi iskolai könyvtárak közül e jeles ünnepen. Kunszentmiklóst és Csurgót összeköti egy püspök (Baksay Sándor, aki csurgói diák volt) és egy látogatás. Ha 2003. május elsején nem jelentkeznék be a szentmiklósiak könyvtárlátogatásra, három napig csurog a víz a könyvekre az emeleti csőtörés következtében, így „csak” egy éjszakán át, eláztatva száznál több könyvet, három helyiséget. De „akik Istent szeretik, minden javukra szolgál” (Róma 8,28), hiszen a teljes evakuálás és másfél évi kényszerlakhelyen szorongás után egy kívül-belül megújult, szép és „vízbiztos” helyre költözhetett vissza a könyvtár.

Peller Tamás restaurátor (Állományvédelmi tanácsadás és eredmények egyházi gyűjteményekben) a preventív állományvédelem fontosságát hangsúlyozta. A nagymúltú könyvtárakban gyakran kell műemléki környezethez modern

műszaki-gépészeti megoldásokat alkalmazni, hogy elkerülhető legyen a kár. Az UV-sugárzás (a csendes gyilkos) ellen viszont egyedül a jó öreg spaletta jelenti a tökéletes védelmet.

Fehrentheil Henriette restaurátor (Ars Alba Bt, Szentendre) az alapítvány létrejöttétől dolgozik a kunszentmiklósi könyvek „ránctalanításáért”. *(Negyedszázados munkánk a kunszentmiklósi gimnáziumi könyvtár állományvédelméért.)* Képein fokozatosan nyomon követhettük a penészes, vízfoltos, savas, moly- és egérrágta kötetek átalakulását. Választ kaptunk arra is, miért nem fél a restaurátor a víztől (nem úgy, mint a csurgói könyvtáros). Azért, mert a papír vízben szűletik és egy fürdő mindig frissítő és tisztító hatással van rá.

Hajdu Zsófia Edit okleveles múzeumi- és közgyűjteményi tárgyrestaurátor (Pre-Con Restaurátor Kft) nem egyedi restaurálásról beszélt, hanem helyszíni folyamatos állományvédelemről, melynek legfontosabb elemei: a portalanítás, fertőtlenítés, és a bőrkötések kiszáradás elleni kezelése.

Az utolsó előadást *Kelemen Eörszöl (Pytheas Könyvmanufaktúra, Budapest)* hallhatta a kitartó közönség: *Régi könyvek új kontösben. A könyvdigitalizálástól a facsimile kiadásig.*

A kiváló minőségű szellemi táplálék mellé ugyanilyen kiváló testi táplálékot kaptunk, megkoronázva a jubileumi torta ízével és eleganciájával. A szép környezet, a tökéletesen felújított könyvtár emléket kézzelfoghatóvá teszi a tartalmában is, küllemében is magas színvonalú jubileumi kiadvány: Balogh Mihály - Kisari Ottilia: *Fejezetek a kunszentmiklósi református gimnáziumi könyvtár történetéből. A huszonöt éves Pro Bibliotheca Antiqua Baksayana Alapítvány. Magyarországi Református Egyház Zsinati Hivatala, 2016.*

Violáné Bakonyi Ibolya – Viola Ernő Csokonai Vitéz Mihály Református Gimnázium, Általános Iskola és Kollégium Könyvtára